De jaarlijske statistieken van de hoven en de rechtbanken

Gegevens 2020

Rechtbanken van eerste aanleg

Strafuitvoering sectie

Collège des cours et tribunaux

College van de hoven en rechtbanken

Hartelijk dank aan de directiecomités, het griffiepersoneel en de stafdienst ICT van de FOD Justitie.

Het gebruik van de inhoud van deze publicatie als toelichting of bewijsvoering in een artikel of een boek is toegestaan, mits de bron duidelijk en nauwkeurig wordt vermeld.

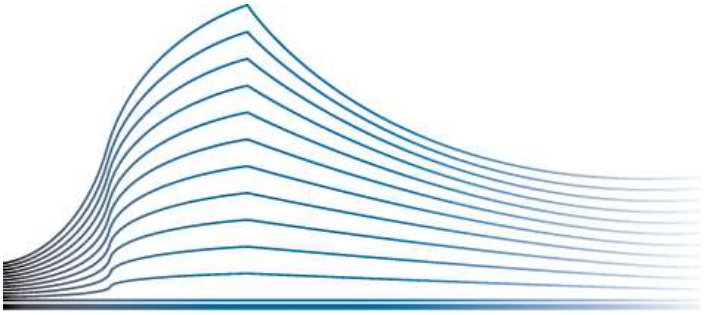

College van de hoven en rechtbanken
Steundienst
Waterloolaan 70, 1000 Brussel
Tel.: 02/557 46 50
E-mail: cct.chr.stat@just.fgov.be
Website: www.tribunaux-rechtbanken.be

Inhoud

I. INLEIDING

1.1 Statistieken van de Belgische Justitie
1.2 Statistieken van de hoven en rechtbanken
1.3 Algemene opmerkingen omtrent de statistieken
1.4 Methodologie aan de basis van de ontwikkeling van de statistieken
1.5 Inhoud van de jaarlijkse publicatie

II. STATISTISCHE VARIABELEN

1. Basisconcepten van de statistiek

1.1 Inhoud van de cijfers: gerechtelijke materies behandeld door de strafuitvoeringsrechtbanken
1.2 Het statistisch jaar is een kalenderjaar

2. Gemeenschappelijke termen

2.1 Statistieken van de dossiers
2.1.1 Wat is een dossier bij de strafuitvoeringsrechtbank?
2.1.2 Wat is de openingsdatum van een nieuw dossier?
2.1.3 Wanneer is een dossier afgesloten?
2.1.4 Welke dossiers worden opgenomen in de statistieken?
2.2 Aard van de strafzaak

III. STATISTIEKEN

1. Nieuwe dossiers van strafuitvoeringsmodaliteiten

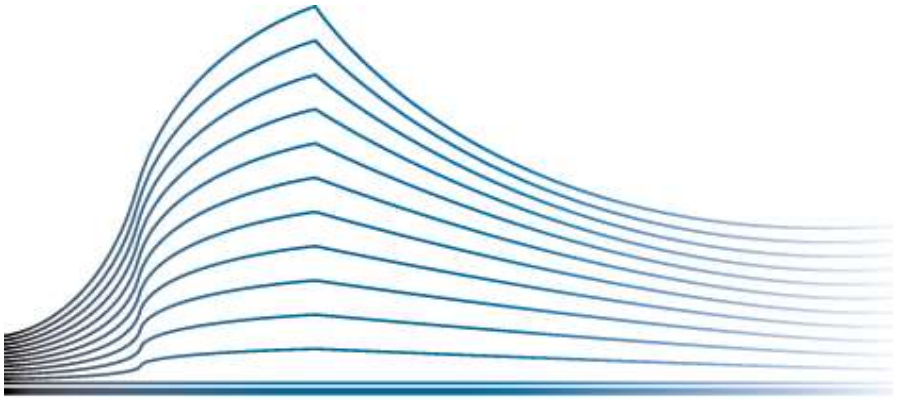

I. INLEIDING

1.1 Statistieken van de Belgische Justitie

De statistieken van de hoven en rechtbanken maken deel uit van de talrijke statistieken die geproduceerd worden binnen het Justitieorgaan in België.

Op strafrechtelijk vlak

Volgens de opeenvolgende fases van de procedure onderscheiden we:

- **De statistieken inzake de informatieverstrekking bij de strafrechtelijke zaken en de beslissingen van het Openbaar Ministerie, gepubliceerd door de steundienst van het College van de procureurs-generaal**[1]. Deze statistieken geven informatie over de activiteiten van de parketten. Ze dienen eveneens om een antwoord te bieden op vragen van criminologische aard, zoals: "Hoeveel gevallen van diefstal met geweld registreert Justitie per jaar ?"

- **De statistieken omtrent de activiteiten van de hoven en rechtbanken van strafrechtelijke aard, geproduceerd door de steundienst van het College van de hoven en rechtbanken**[2].
  We onderscheiden:
  - de activiteiten van de rechtscolleges van het gerechtelijk onderzoek: onderzoeksrechters, raadkamers en kamers van inbeschuldigingstelling ;
  - de activiteiten van de vonnisgerechten: politierechtbanken, correctionele kamers en jeugdkamers (voor het protectionele luik) van de rechtbanken van eerste aanleg en van de hoven van beroep en assisenhoven.

  Deze statistieken geven informatie over het aantal strafrechtelijke zaken behandeld tijdens de onderzoeksfase en de fase van het vonnis en over de duurtijden die deze behandelingen in beslag nemen: aantal zaken ingeschreven op de rollen, aantal zaken afgesloten met een definitief beslissing, soorten beslissingen, duurtijden tussen de aanvang en de beslissing, enz. Men vindt er ook andere informatie over het activiteitenvolume van de hoven en rechtbanken: verschillende akten van de rechters en van de griffies (vorderingen, beschikkingen, vonnissen, processen-verbaal, geregistreerde verzoekschriften, registratie van overtuigingsstukken, enz.).

  Hierbij moet onderstreept worden dat de statistieken van de hoven en rechtbanken geen informatie verstrekken over de inhoud van de uitgesproken veroordelingen.

- **De statistieken omtrent de veroordelingen, de opschortingen van de uitspraak en de interneringen.** Deze cijfers worden verzameld en gepubliceerd door de dienst voor het Strafrechtelijk beleid van de FOD Justitie (Directoraat-generaal Wetgeving, Fundamentele Rechten en Vrijheden). Deze statistieken hebben betrekking op de "in kracht van gewijsde gegane" rechterlijke beslissingen, dat wil zeggen nadat alle verzets- en/of beroepstermijnen zijn verstreken. Ze worden opgesteld aan de hand van de gegevensbank van het Centraal Strafregister waarin alle veroordelingsberichten zijn opgenomen die door de griffies van de hoven en rechtbanken worden aangeleverd. De statistieken van de dienst voor het Strafrechtelijk beleid geven de aard van de strafbare feiten weer, de genomen beslissingen, de berechte personen en de betrokken instanties[3].

- **De statistieken inzake de gevangenisbevolking**, samengevat in de publicatie *Justitie in cijfers* van de FOD Justitie[4]. De publicatie beschrijft de evolutie van de gevangenispopulatie, van het aantal opsluitingen en vrijstellingen en een beschrijving van de nadere regels van invrijheidstelling.

---

[1] https://www.om-mp.be/stat/intro_n.html
[2] https://www.rechtbanken-tribunaux.be/nl/college-van-hoven-en-rechtbanken
[3] http://www.dsb-spc.be/web/index.php?option=com_content&task=view&id=28&Itemid=47&lang=dutch
[4] https://justitie.belgium.be/nl/statistieken/justitie_in_cijfers

- **De statistieken inzake de activiteiten van de justitiehuizen**, die eveneens terug te vinden zijn in de publicatie *Justitie in cijfers* van de FOD Justitie[4]. De publicatie geeft de evolutie weer van het aantal akten die in het kader van de opdrachten van de justitieassistenten zijn verricht: opvang van de slachtoffers, maatschappelijke onderzoeken en omkadering van de strafrechtelijke juridische beslissingen (elektronisch toezicht, werkstraffen, probatie, voorwaardelijke invrijheidstelling, interneringen, enz.).

Op burgerlijk vlak

De statistieken inzake de activiteiten van de hoven en rechtbanken in burgerlijke materie worden eveneens geproduceerd door de steundienst van het College van de hoven en rechtbanken[5]. **Deze statistieken geven informatie over de volumes zaken behandeld tijdens de vonnisfase van de burgerlijke geschillen en over de duurtijden die deze behandelingen vereisen**: aantal zaken ingeschreven op de rollen, aantal zaken afgesloten door een definitief beslissing, types beslissingen, duurtijden tussen de aanvang en de beslissing, enz. Men vindt er eveneens andere informatie over het volume burgerlijke activiteiten van de hoven en de rechtbanken: verscheidene akten van de rechters en de griffies (vonnissen en beschikkingen, processen-verbaal, enz.).

De statistieken behandelen alle burgerlijke rechtscolleges, zowel in eerste aanleg als in beroep: vredegerechten, burgerlijke, familie en jeugd secties (voor het burgerlijke luik) van de rechtbanken van eerste aanleg, arbeidsrechtbanken, ondernemingsrechtbanken en burgerlijke kamers en jeugdkamers van de hoven van beroep.

Omtrent het Hof van Cassatie

De gegevens inzake de activiteiten van het Hof van Cassatie **komen niet in aanmerking voor de statistiekprojecten in opdracht van het College van de hoven en rechtbanken**. Informatie over het volume behandelde zaken tot en met het jaar 2013 kan teruggevonden worden in de publicatie *Justitie in cijfers* van de FOD Justitie[6]. Voor de jaren nadien zal verwezen worden naar het jaarlijkse rapport van het Hof[7].

1.2 Statistieken van de hoven en rechtbanken

De steundienst van het College van de hoven en rechtbanken staat in voor de jaarlijkse publicatie van de activiteitenstatistieken van de hoven en rechtbanken. Elke instantie beschikt over een specifieke publicatie die een aantal statistieken bevat.

De steundienst stelt eveneens de publicatie “De kerncijfers van de rechterlijke activiteiten” ter beschikking van het grote publiek, die het aantal lopende, nieuwe en afgesloten zaken samenbrengt voor alle rechtscolleges sinds 2010.

Al die documenten kan u terugvinden op **onze website** (www.tribunaux-rechtbanken.be), via “College” en vervolgens “Statistiek”.

[5] https://www.rechtbanken-tribunaux.be/nl/college-van-hoven-en-rechtbanken
[6] https://justitie.belgium.be/nl/statistieken/justitie_in_cijfers
[7] https://justitie.belgium.be/nl/rechterlijke_orde/hoven_en_rechtbanken/hof_van_cassatie/documenten/jaarverslagen

1.3 Algemene opmerkingen omtrent de statistieken

Een groot aantal factoren beïnvloedt **de kwaliteit van de statistieken**. Hierbij kunnen we enkele voorbeelden vermelden: de kwaliteit van de registratie van de gerechtelijke gegevens in het informaticasysteem, het uniforme gebruik van dit informaticasysteem en van de codes die het bevat of zelfs de goede werking van het informaticasysteem. Daarom is een **zekere voorzichtigheid** altijd aangeraden bij de interpretatie van de statistieken.

Hierbij moeten we vermelden dat de activiteitenstatistieken **de werklast** van de hoven en rechtbanken **niet weerspiegelen**. Daarvoor moet er echter met andere criteria rekening worden gehouden: het personeelskader, de complexiteit van de behandelde zaken of de verschillende werkmethodes binnen de instanties.

Er moet eveneens rekening worden gehouden met het feit dat de statistieken van de steundienst bedoeld zijn om **steun te bieden aan het College zelf bij het nemen van beslissingen, maar ook om steun te bieden bij de werking** van de hoven en rechtbanken. De statistische rubrieken in de jaarlijkse publicaties werden dus in het kader van deze missie ontwikkeld.

1.4 Methodologie aan de basis van de ontwikkeling van de statistieken

Voor alle instanties worden de statistieken berekend op basis van de **gerechtelijke gegevens** die door het griffiepersoneel in een computersysteem worden ingevoerd. De stafdienst ICT van de FOD Justitie staat, in samenwerking met de instanties en de steundienst, in voor het onderhoud en voor de ontwikkeling van het computersysteem, maar ook voor de opslag van de gegevens die door het griffiepersoneel worden ingevoerd.

Vervolgens gebruikt de steundienst deze ruwe gegevens om de activiteitenstatistieken van elke instantie te ontwikkelen. De steundienst garandeert de kwaliteit, en dus de betrouwbaarheid, van de gepubliceerde statistieken door middel van haar diepgaand onderzoek uitgevoerd samen met vertegenwoordigers van op het terrein (griffiers en magistraten). Dankzij dit overleg werden op nationaal niveau **regels** vastgelegd **om de zaken te tellen**. De laatste jaren is er eveneens een **homogenisering** doorgevoerd **van de registratiewijzen van de dossiers** in het computersysteem.

1.5 Inhoud van de jaarlijkse publicatie

In het eerste hoofdstuk van deze publicatie zal u voor elke instantie en elk jaartal **belangrijke informatie** vinden omtrent de voortgang van het statistiekproject en de recente wijzigingen die een impact hebben op de publicatie.

De **fundamentele concepten** van de statistieken en de **statistiekrubrieken** voor elke instantie worden uitgelegd en beschreven in het tweede hoofdstuk van deze publicatie.

Het derde hoofdstuk omvat de **statistische gegevens** van elke instantie. U kan er hoofdzakelijk, in functie van de voortgang van het statistiekproject van de instantie, de statistieken van de zaken (nieuwe/lopende/afgesloten zaken en hun duurtijd) en/of van de akten van de rechter raadplegen, en dit in functie van verschillende variabelen (rechtbank/hof, aard van de zaak, enz.).

Versie publicatie 2021.
Gegevensextractie in april.

Heeft u nog vragen? Aarzel niet om ons te contacteren:

Steundienst van het College van de hoven en rechtbanken
Tel.: 02/557.46.50
E-mail: cct.chr.stat@just.fgov.be
Website:www.tribunaux-rechtbanken.be

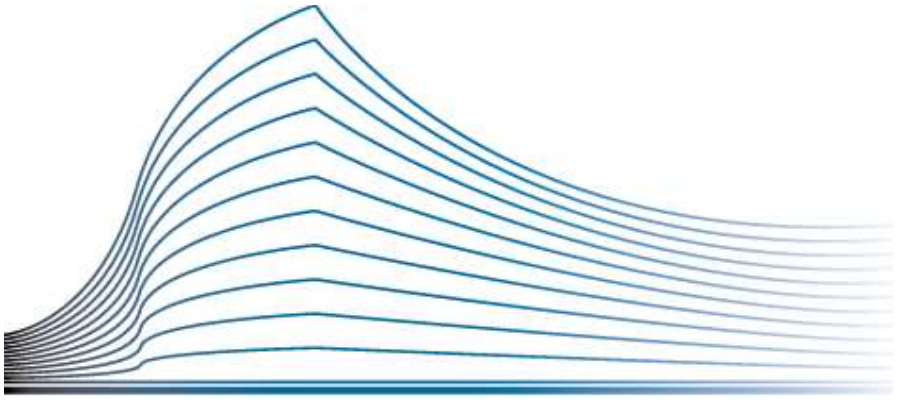

II. STATISTISCHE VARIABELEN

1. Basisconcepten van de statistiek

1.1 Inhoud van de cijfers: gerechtelijke materies behandeld door de strafuitvoeringsrechtbanken

De strafuitvoeringsrechtbank bestaat sinds 1 februari 2007 en ziet toe op de uitvoering van de door de hoven en rechtbanken uitgesproken straffen.

De strafuitvoeringsrechtbank neemt beslissingen:

- over de uitvoeringsmodaliteiten van vrijheidsstraffen van meer dan drie jaar ;
- over de modaliteiten van opsluiting of toezicht op de personen die door een strafgerecht werden geïnterneerd ;
- over de modaliteiten van detentie of toezicht op gedetineerden die ter beschikking van de strafuitvoeringsrechtbank werden gesteld na het uitzitten van de “gewone” gevangenisstraf die tegen hen werd uitgesproken.

Wijziging van de wet betreffende de uitvoering van vrijheidsstraffen

De wet van 5 mei 2019 wijzigt de wet van 6 oktober 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten tot aanpassing van de procedure voor de strafuitvoeringsrechter voor de vrijheidsstraffen van drie jaar of minder.

Ten laatste op 1 december 2021 zullen de strafuitvoeringsrechtbanken (SUR’s) ook bevoegd zijn voor de uitvoering van de “korte” gevangenisstraffen (waarvan het uitvoerbaar gedeelte niet meer dan drie jaar bedraagt).

In die dossiers zal het voortaan de strafuitvoeringsrechter zijn - en niet meer de minister van Justitie - die beslist over een vervroegde invrijheidsstelling, elektronisch toezicht of hechtenis.

Momenteel is de minister daarvoor bevoegd. Straffen van minder dan zes maanden worden in principe niet uitgevoerd en straffen van drie jaar of minder worden automatisch door drie gedeeld en omgezet in elektronisch toezicht.

De strafuitvoeringsrechtbank heeft een ruime waaier van bevoegdheden op gebied van strafuitvoering, met name:

- het elektronisch toezicht, een instrument waarbij de gedetineerde zijn straf mag uitdoen buiten de strafinrichting, maar wel onderworpen blijft aan toezicht met behulp van elektronische middelen (momenteel een enkelband die bij de gedetineerde wordt vastgemaakt en die kan detecteren of hij aanwezig is in zijn woning) ;
- de beperkte detentie, waardoor de gedetineerde overdag buiten kan gaan (voor maximaal 12 uur) en iedere avond moet terugkeren naar de stafinrichting ;
- de voorwaardelijke invrijheidstelling waardoor de veroordeelde zijn straf kan ondergaan buiten de gevangenis mits hij gedurende een bepaalde termijn de hem opgelegde voorwaarden naleeft ;
- de voorlopige invrijheidstelling met het oog op de verwijdering van het grondgebied, of om medische redenen ;
- de omzetting van een gevangenisstraf in een werkstraf.

Wat betreft de geïnterneerden en de gedetineerden die ter beschikking van de rechtbank werden gesteld, hebben de SUR's de mogelijkheid om een einde te maken aan de internering of aan de terbeschikkingstelling. Verder kunnen ze:

- uitgaansvergunningen verlenen om familiale of sociale redenen ;
- penitentiair verlof toestaan om de re-integratie van de gedetineerde te bevorderen.

Een gespecialiseerd openbaar ministerie waakt over de correcte uitvoering van de door de strafuitvoeringsrechtbank opgelegde maatregelen en kan de opschorting of de herroeping van die maatregelen vorderen.

1.2 Het statistisch jaar is een kalenderjaar

De cijfers hebben steeds betrekking op een bepaalde periode, de statistische periode genoemd. Voor de opmaak van de jaarcijfers wordt het kalenderjaar (januari - december) en niet het gerechtelijk jaar (september - augustus) als referentieperiode genomen.

2. Gemeenschappelijke termen

2.1 Statistieken van de dossiers

2.1.1 Wat is een dossier bij de strafuitvoeringsrechtbank?

Ieder strafuitvoeringsdossier betreft:

- een persoon die beantwoordt aan één van de drie types van vrijheidsbenemingen, namelijk de "gewone gedetineerden" (gevangenisstraffen van meer dan drie jaar), de geïnterneerden en de gedetineerden die ter beschikking van de rechtbank zijn gesteld;
- een wijze van uitvoering van de vrijheidsbeneming die kan worden toegepast op dat type persoon.

Om precies te zijn gaat het dus om "modaliteitendossiers" m.b.t. tot de vrijheidsbeneming die op een persoon wordt toegepast.

2.1.2 Wat is de openingsdatum van een nieuw dossier?

Een modaliteiten dossier kan beginnen met:

- een verzoekschrift van de persoon wiens vrijheid is ontnomen ;
- in het geval van gedetineerden die ter beschikking van de rechtbank zijn gesteld, het advies van de gevangenisdirectie, die de zaak voor de SUR brengt;
- in geval van internering, de kennisgeving aan de SUR van een beslissing tot internering uitgesproken door een vonnisgerecht of een onderzoekgerecht.

Een dossier begint zodra het is ingeschreven in het informaticasysteem. Bijvoorbeeld de dag waarop het verzoekschrift werd ingeschreven. Men baseert zich dus op de datum van creatie van het dossier in de applicatie SURTAP die wordt gebruikt op de griffies van de SUR's om te bepalen of het al dan niet behoort tot de input van de statistische periode waar het statistisch verslag over gaat.

2.1.3 Wanneer is een dossier afgesloten?

Een dossier heeft betrekking op een modaliteit. De afsluiting van een modaliteit wordt ingeschreven ingevolge een beslissing van de rechtbank, eventueel uitgelokt door een vordering van het openbaar ministerie en/of omdat de vrijheidsstraf ten einde is, of eventueel ook om andere redenen zoals het overlijden van de gedetineerde. Veel gebruikte statistische begrippen als "hangende zaak" en "gemiddelde doorlooptijd" zijn dan ook nauwelijks toepasbaar op dossiers m.b.t. de modaliteiten van de strafuitvoering. Het moment waarop de modaliteit wordt afgesloten, hangt immers niet altijd af van de rechtbank. Bovendien blijft een modaliteit zoals bijvoorbeeld elektronisch toezicht open gedurende de hele proefperiode (en dus gedurende de uitvoering ervan).

2.1.4 Welke dossiers worden opgenomen in de statistieken?

Alle dossiers met een datum van aanmaak binnen de onderzochte statistische periode.

2.2 Aard van de strafzaak

De applicatie SURTAP die de griffies van de SUR's gebruiken voor hun dossierbeheer bevat geen informatie over de strafrechtelijke kwalificatie van de wanbedrijven of de misdaden naar aanleiding waarvan er een vrijheidsstraf werd uitgesproken. Jammer genoeg is er momenteel evenmin een link mogelijk met de door de correctionele griffies (van de rechtbanken van eerste aanleg of van de hoven van beroep) geregistreerde gegevens. De steundienst van het College van hoven en rechtbanken kan dus geen antwoord geven op vragen over beslissingen van de SUR's met betrekking welbepaalde soorten wanbedrijven.

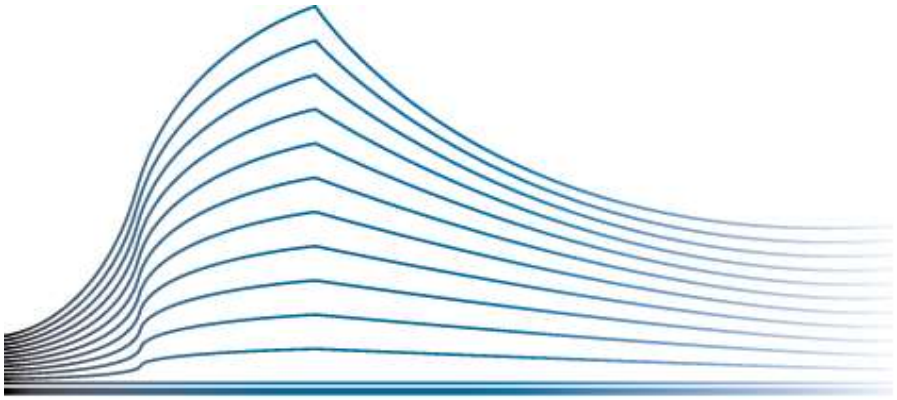

III. STATISTIEKEN

Nieuwe dossiers van strafuitvoeringsmodaliteiten gecreëerd in 2020

		RECHTBANK						Totaal Koninkrijk
		Antwerpen	Bergen	Brussel FR	Brussel NL	Gent	Luik	
		N	N	N	N	N	N	N
	STRAFUITVOERINGSMODALITEITEN							
(1) Gewone gedetineerden	Beperkte detentie	325	35	82	59	311	43	855
	Definitieve invrijheidstelling	.	.	1	.	.	.	1
	Elektronisch toezicht	727	220	458	155	460	343	2363
	Voorlopige invrijheidstelling met het oog op overlevering	15	.	1	5	6	1	28
	Voorlopige invrijheidstelling met het oog op verwijdering van het grondgebied	211	55	103	80	120	48	617
	Voorlopige invrijheidstelling om medische redenen	12	11	40	.	12	16	91
	Voorwaardelijke invrijheidstelling	622	214	371	116	276	257	1856
(2) Terbeschikkinggestelden van de rechtbank (TBS)	TBS Beperkte Detentie	2	.	.	1	6	.	9
	TBS Electronisch Toezicht	1	.	2	2	12	1	18
	TBS Penitentiair verlof	3	.	7	10	14	12	46
	TBS Uitgangsvergunning	8	2	8	9	27	22	76
	TBS Vrijheidsbeneming Initieel	1	.	.	3	14	.	18
	TBS-Controle	18	6	16	16	36	27	119
	TBS-Invrijheidstelling onder toezicht	.	.	.	1	.	.	1
	Terbeschikkingsstelling SURb	7	.	3	1	14	3	28
(3) Geïnterneerden	Beperkte detentie	5	.	.	2	.	1	8
	Definitieve invrijheidstelling	172	83	64	.	.	107	426
	Eerste zitting	75	.	.	34	38	.	147
	Elektronisch toezicht	3	.	1	1	3	1	9
	Internering van veroordeelde	1	3	2	.	5	6	17
	Invrijheidstelling op proef (VOP)	70	66	42	44	104	67	393
	Overplaatsing	64	7	4	10	53	3	141
	Plaatsing	326	208	67	99	311	58	1069
	Uitgaansvergunning	53	93	27	14	82	242	511
	Verlof	10	13	5	.	11	28	67
	Vervroegde invrijheidstelling met het oog op overlevering	.	2	.	.	.	.	2
	Vervroegde invrijheidstelling met het oog op verwijdering van het grondgebied	2	2	2	1	.	5	12

Bron: Steundienst College van Hoven en Rechtbanken.

College van de hoven en rechtbanken (Steundienst)
Postadres: Waterloolaan 70
1000 Brussel
Tel.: 02 557 46 50
stat@just.fgov.be
http://zetel-siege.just.fgov.be

Verantwoordelijke uitgever: Fabienne Bayard
Waterloolaan 70 – 1000 Brussel

D/2021/7951/NL/0009